

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. คุณธรรม
2. คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน
 - 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม
 - 2.2 การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน
 - 2.2.1 ความขยัน
 - 2.2.2 ความประหยัด
 - 2.2.3 ความซื่อสัตย์
 - 2.2.4 ความมีวินัย
 - 2.2.5 ความสุภาพ
 - 2.2.6 ความสะอาด
 - 2.2.7 ความสามัคคี
 - 2.2.8 ความมีน้ำใจ
3. รูปแบบ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

คุณธรรม

ความหมายของคุณธรรม

ทิตนา แชมมณี (2546 : 11) ได้ให้ความหมายคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งเป็นภาวณามอยู่ในจิตใจ

นิตย์ จารุศร (2547 : 26) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล

อินตา ศิริวรรณ (2548 : 47) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพของคุณงามความดีภายในบุคคล ทำให้เกิดความชื่นชยยินดี มีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขชั้นสมบูรณ์คือความสุขใจ ผลิตผลของความดีเป็นธรรมะที่กล่าวได้ว่า ทำดีได้ ดีใจที่เป็นสุขคือ ใจของคนดี คำว่าใจดีคือ ใจที่มีแต่ให้ ให้ความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความเข้าใจในคุณความดีเป็นกฎเกณฑ์สากลที่เป็นที่ยอมรับตรงกันทุกชาติ ความดีจึงเป็นความไม่เบียดเบียน ทำร้ายทำลายกัน ไม่ขัดแย้งรังแกกัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : 16) ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง ธรรมะที่ทำให้เกิดคุณความดีและสภาพเกื้อกูลโดยต้องเป็นกุศลกรรมคือ เป็นประโยชน์และเป็นคุณ ซึ่งสามารถวัดได้จากจรรยาบรรณของคนกลุ่มต่าง ๆ และมีผลศักดิ์สิทธิ์ อีกความหมายหนึ่งให้ไว้ว่า

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2551 : 68) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง ความดีงามที่อยู่ในจิตใจบุคคล ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ การเข้าใจผู้อื่น ความมุ่งมั่นที่จะกระทำความดี การที่บุคคลเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจะทำให้สังคมมีความสุข

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่ดี ที่เหมาะสมที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยที่ผู้มีความคุณธรรมนั้นย่อมมีคุณธรรมทั้งกาย วาจา และใจ โดยที่บุคคลนั้นได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม หรือมีศีลธรรมที่ดี บุคคลที่มีคุณธรรม ก็คือคนที่ประพฤติตนเหมาะสมและอยู่ในหลักธรรมนั่นเอง ซึ่งเกิดจากการศึกษา ฝึกอบรมหรือการปฏิบัติจนเคยชิน เกิดเป็นลักษณะนิสัยเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อตนเองต่อผู้อื่น และต่อสังคม

คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม

วิลโลว์ ตั้งจิตสมคิด (ม.ป.ป. : 61) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรม ให้แก่เด็กและเยาวชนนั้น ควรเริ่มต้นที่บ้านเป็นสำคัญเพื่อเป็นการปูพื้นฐาน พ่อแม่ควรจะทบทวนบทบาทของตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและพ่อแม่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก หากทำได้เด็กจะประสบความสำเร็จในชีวิตเบื้องต้นไปแล้วครึ่งหนึ่งโรงเรียนเป็นแหล่งที่สอง รองจากบ้านที่มีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนโดยเฉพาะครูอาจารย์ นับได้ว่าเป็นหัวใจในบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาเพราะครูเป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ถึงแม้จะมีปรัชญาการศึกษา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมสอดคล้องกับ การดำรงชีวิตของผู้เรียนในปัจจุบันก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ย่อมไร้ความหมายถ้าครูไม่นำไปใช้หรือปฏิบัติ ดังนั้น ครู อาจารย์จึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมรองจากทางบ้าน นอกจากนั้นสถาบันการเมืองก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน เพราะผู้นำไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านก็ตาม ย่อมมีความสำคัญ เนื่องจากจะเป็นต้นแบบหรือเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2550 : 14) ได้กล่าวถึง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานว่า โรงเรียนต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ประกอบด้วย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และ ความมีน้ำใจ

ประเวศ วะสี (2550 : 3) ได้กล่าวว่า การนำระบบคุณธรรมนำความรู้มาใช้ในการจัดการศึกษานั้นพบอุปสรรคที่สำคัญคือ ในการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสาระวิชา เน้นเนื้อหาความรู้ มากกว่าเน้นคุณธรรม ซึ่งเด็กต้องใช้เวลาในการดูหนังสือเตรียมสอบมากกว่าที่จะมีปฏิสัมพันธ์หรือพูดคุยกับพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่จริงแล้วพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย มีความรู้ในตัวมากกว่าจะเรียนรู้

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ต่อมาคือโรงเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ สำหรับให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

ทีศนา แคมมณี (2543 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานสำหรับครู อาจารย์ ข้าราชการนั้นดำเนินการเพื่อการป้องกันการเกิดปัญหาเกี่ยวกับการผิดจริยธรรมในการทำงาน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี การให้รางวัลยกย่อง ประกาศเกียรติคุณบุคลากรที่กระทำความดี การให้ความรู้แก่เด็ก ปลูกฝังค่านิยม ทศนคติและบุคลิกภาพ โดยใช้กิจกรรมอย่างหลากหลาย เช่น กิจกรรมกลุ่มการปฏิบัติธรรมระดับ ศิล สมาธิ ปัญญา การปลูกฝังให้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 28) ได้เน้นการพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมไว้ว่า ควรกระทำโดยการประพฤติปฏิบัติจริงทุกอย่างต้องเกิดจากการเรียนรู้ มิใช่ความรู้ที่เป็นเพียงทฤษฎี แต่ต้องเป็นความรู้ที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติที่สำคัญควรกระทำซ้ำบ่อย ๆ เป็นประจำ จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมและจะเกิดการฝังรากลึกกลายเป็นเจตคติ ค่านิยมเฉพาะตนขึ้น

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการพร้อมแนวทางในการนำคุณธรรมพื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียน ภายใต้การส่งเสริม สนับสนุนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม พร้อมทั้งเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข และคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ประกอบด้วย

ความขยัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 15) ได้กำหนดไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่องานทันทีที่ได้รับมอบหมาย โดยการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องให้ผู้อื่นมาบังคับการทำงานอย่างตั้งใจเต็มความสามารถ เมื่อมีอุปสรรคพยายามแก้ไขเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงโดยไม่ละทิ้งงาน เมื่อมีเวลาว่างก็มักใช้ในการทบทวนฝึกฝนสิ่งที่ได้เรียนรู้มา หรือทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่ การงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง มีความพยายามไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรครักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

รชาดา สมทรัพย์ (2551 : 19) ได้กล่าวว่า ความขยันเป็นความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่ การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

กมล ภูประเสริฐ (ม.ป.ป. : 3) ได้กำหนดพฤติกรรมของความขยันไว้ ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทำหน้าที่ให้เรียบร้อยไม่คั่งค้าง
2. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน ตั้งใจ
3. การใช้เวลาว่างทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์
4. ความสนใจ กระตือรือร้นในสิ่งต่าง ๆ และในกิจกรรมที่ตนมีส่วนร่วม

ประเทือง กัปปิยบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวว่า ความขยัน เป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีความตั้งใจ เพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร ผู้งาน มีความเพียรพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำงานตั้งใจทำ หน้าที่อย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า ความขยัน เป็นพฤติกรรมเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย การลงมือทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องให้ผู้อื่นมาบังคับ การทำงานอย่างตั้งใจเต็มความสามารถ เมื่อมีอุปสรรคพยายามแก้ไขเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงโดยไม่ละทิ้งงานหรือทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น

ความประหยัด

กองแก้ว เจริญอักษร (2545 : 114) ให้ความหมายของความประหยัด หมายถึง การรู้จัก รู้จักประมาณการจ่ายให้พอดีกับตน

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต.). (2547 : 38) ให้ความหมายของความประหยัดว่า หมายถึง การรู้จักเก็บรักษาทรัพย์ที่ได้มาด้วยความสุจริต โดยการดูแลรักษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ดวงเด่น นุเรมรัมย์ (2548 : 54) ให้ความหมายของคำว่า ความประหยัด หมายถึง การใช้ทรัพย์ สิ่งทั้งหลายอย่างพอดีประมาณโดยการให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การรู้จักใช้ รู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

ละเอียด ศิลาน้อย (ม.ป.ป. : 98) ให้ความหมายคำว่า ประหยัดคือ การรู้จักบริโภคหรือใช้จ่ายในขอบเขตที่จำเป็นและสมควร

ประเทือง กัปปิยบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวว่า ความประหยัดนั้นเป็นพฤติกรรมของผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า ความประหยัดเป็นการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ดำเนินชีวิตเรียบง่าย ใช้จ่ายตามความจำเป็นของชีวิต รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

ความซื่อสัตย์

ดวงเด่น นุเรมรัมย์ (2548 : 23) ให้กล่าวถึงความซื่อสัตย์ว่า เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงการประพฤติตนทั้งกาย วาจา และใจอย่างถูกต้อง เหมาะสม ตรงไป ตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจนเป็นความเคยชิน

ชวรงค์ ฉายะบุตร และมุ่งหมาย ซื่อตรง (2548 : 7) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การแสดงออกทั้งกาย วาจา และใจที่มีความซื่อตรง ตรงไปตรงมา ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี ไม่กลับกลอก มีความจริงใจต่อทุกคนจนเป็นที่ไว้วางใจของทุกคน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 11) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ว่า หมายถึง การประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

ประเทือง กัปปิยบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวว่า ความซื่อสัตย์ เป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ไม่ใช่เล่ห์กลคดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเอง ปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

สรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์เป็นการประพฤติ ปฏิบัติประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปราศจากจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความประพฤติตรง ทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม

ความมีวินัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 20) ให้กำหนดความหมายของ ความมีวินัย หมายถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อตกลงขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิต ร่วมกันเพื่อให้อยู่อย่างราบเรียบ มีความสุข ความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง

รุจิรี ภู่อาระ และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป. : 17) ให้ความหมายคำว่า ความมีวินัย หมายถึง กติกา กฎ ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติของคนในสังคมเพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

วินัย พัฒนรัฐ (ม.ป.ป. : 9) ให้ความหมายคำว่า ความมีวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติ ตามกฎ และกติกาด่าง ๆ ที่สังคมกำหนดขึ้นในสังคม เช่น คำสั่ง ประกาศ ระเบียบในโรงเรียน เป็นต้น

ประเทือง กัปปิยบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีวินัยเป็นพฤติกรรมของผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร สังคม และประเทศ โดยที่ตนเองยินดี ปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัย ทั้งต่อตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า ความมีวินัยทำให้บุคคลเป็นผู้ที่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุม ความประพฤติทางกาย วาจาของตนในสังคมให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผน อันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบาย ไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน

ความสุภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 25) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสุภาพ หมายถึง บุคคล ที่มีกิริยา วาจาที่เรียบร้อย พุดจาไพเราะ มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

รชาดา สมทรัพย์ (2551 : 17) ได้กล่าวเกี่ยวกับ ความสุภาพว่าเป็นบุคลิกลักษณะของบุคคลที่มี มารยาทดี มีสัมมาคารวะ การแต่งกายเหมาะสมกับโอกาส เวลา และสถานที่

กรมการศาสนา (ม.ป.ป. : 238) ได้กำหนดเกี่ยวกับ ประโยชน์ของความสุภาพไว้ ดังนี้

1. ทำให้ต่างฝ่ายต่างเกิดความสดชื่น แจ่มใส มีความสุข
2. ทำให้ใคร่ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน อยากร่วมช่วยเหลือกิจกรรมของกันและกัน
3. การทำงานสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ อย่างราบรื่น
4. ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
5. จะศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาจากผู้ใด ก็ยอมดำเนินไปได้สะดวก
6. ทำให้เป็นคนน่ารัก มีผู้ยินดีต้อนรับเชื้อเชิญ

ประเทือง กัปปิยบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า ความสุภาพ เป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพ และกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

สรุปได้ว่า ความสุภาพเป็นกีริยามารยาทที่เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกีริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทยการมีมารยาทเรียบร้อย ใช้กีริยาวาจารวมถึงการแต่งกายเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่

ความสะอาด

วณิชา เพชรสุวรรณ (ม.ป.ป. : 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสะอาดว่า หมายถึง การดูแล รักษาความมีระเบียบเรียบร้อยไม่สกปรกทั้งที่บ้าน และโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสบาย ความปลอดภัยปราศจากโรคภัยต่าง ๆ ฉะนั้นจึงต้องรู้จักทำความสะอาดในส่วนประกอบต่าง ๆ ภายในบ้าน รวมทั้งวัสดุสิ่งของ เครื่องใช้ให้ดูสวยงาม และอยู่ในสภาพดีอยู่ตลอดเวลา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 36) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความสะอาด หมายถึง การที่บุคคลนั้นมีความสดชื่น ผ่องใส ไม่มีหมองทั้งกาย วาจา และใจ ทำให้ผู้ที่พบเห็นมีความสุข รวมทั้งการที่เป็นผู้คิดดี ปฏิบัติชอบ

รชดา สมทรัพย์ (2551 : 18) ได้ให้ความหมายของความสะอาดไว้ว่า หมายถึง การดูแลรักษาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

ประเทือง กัปปิยบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นพฤติกรรมของผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความหมอง ทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

สรุปได้ว่า ความสะอาด เป็นการรักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผักผ่อนจิตใจไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น การคิดดีต่อผู้อื่น การกระทำหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด มีความสะอาดกาย ใจและสภาพแวดล้อม

ความสามัคคี

สุรรัตน์ สรรคพงษ์ (2544 : 17) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีว่า หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน หรือปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

ทิตนา แชนมณี และคนอื่น ๆ (2546 : 70) ได้ให้ความหมายของความสามัคคีไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมหรือกลุ่มเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์เกิดประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง สิ่งอันเป็นประโยชน์ที่ทุกคนจะได้รับเหมือนกัน ในการทำอะไรก็ตามจำเป็น ต้องคิดถึงผู้อื่นอีกหลาย ๆ คน ไม่ใช่คิดถึงแต่ตนเองจำเป็นต้องคิดว่า สิ่งที่ทำจะให้ประโยชน์และจะให้ประโยชน์อะไรแก่ผู้อื่น ไม่ใช่คิดแต่จะทำแต่จะทำเพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น หากสิ่งที่ทำ ได้ประโยชน์แต่ส่วนรวม

เกิดความเดือดร้อนหรือเสียประโยชน์ ก็ไม่ควรทำเพราะหากทำให้ส่วนรวมเสียหายมาก ๆ ตัวเราก็ก็นยอมพลอยเสียหายหรือเสียประโยชน์ด้วย เนื่องจากเราเป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวม

รชาดา สมทรัพย์ (2551 : 19) ให้ความหมายของความสามัคคีว่า หมายถึง ความสมานฉันท์ ความรักใคร่ เป็นหนึ่งเดียวกันในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด การยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ไม่เอา رأัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

ประเทือง กัปปิบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามัคคี เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

สรุปได้ว่า ความสามัคคีเป็นพฤติกรรมร่วมมือ ร่วมใจทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเหลือเกื้อกูล เสียสละ ไม่เอา رأัดเอาเปรียบกัน ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา และไม่สร้างความแตกแยก

ความมีน้ำใจ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2550 : 15) ให้ความหมายของความมีน้ำใจไว้ว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกในการช่วยเหลือผู้อื่น เอื้ออาทร ให้กำลังใจ ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันตามความสามารถ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ชื่นชมในความคิดของผู้อื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 47) ได้ให้ความหมายของความมีน้ำใจไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกอย่างจริงใจ ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ส่วนรวม เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการ ความสนใจความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

รชาดา สมทรัพย์ (2551 : 20) ได้ให้ความหมายของความมีน้ำใจไว้ว่า หมายถึง ความไม่เห็นแก่ตัว ความจริงใจ ความเข้าใจผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เข้าใจในคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ มีความใส่ใจในความ เป็นอยู่ของผู้อื่น ให้ความสำคัญแก่ผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล

ประเทือง กัปปิบุตร (2552 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีน้ำใจเป็นพฤติกรรมของผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปได้ว่า ความมีน้ำใจ เป็นการแสดงออกถึงความเต็มใจที่จะช่วยเหลือ แบ่งปัน มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ให้ความสนใจในชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน การให้และอาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกายและสติปัญญา รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น

รูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

วิลเลอร์ (Willer. 1986 : 15) ได้ให้ความหมายของรูปแบบว่า เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่อให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น และกล่าวว่า รูปแบบเป็นการสร้างความคิดรวบยอดของชุดปรากฏการณ์ ด้วยวิธีการของเหตุผลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในนิยาม ความสัมพันธ์และข้อเสนอของระบบรูปนัยที่เกี่ยวข้อง

สมิธ และคณะ (Smith et al. 1982 : 459) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง การย่อส่วนของจริงให้เล็กลงเพื่อให้พิจารณาและช่วยทำความเข้าใจในข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ โดยการจัดวางแบบแผนให้เข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งเป็นเหมือนตัวแทนความจริงแต่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น ในการนี้ได้ขยายความของรูปแบบว่ารูปแบบเป็นอะไร บางอย่างที่เกิดขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม ส่วนการที่จะระบุว่ารูปแบบหนึ่ง ๆ จะต้องมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้น ๆ ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

สรุปได้ว่า รูปแบบเป็นการจำลองภาพในอุดมคติที่นำไปสู่การอธิบายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจที่ไม่มีองค์ประกอบแน่นอนหรือรายละเอียดทุกแง่มุมโดยผ่านกระบวนการทดสอบอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการถูกต้องและเชื่อถือได้

ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของรูปแบบออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

สมิธ และคณะ (Smith et al. 1982 : 109) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบ ประกอบด้วย

1. รูปแบบเชิงกายภาพ จำแนกเป็นรูปแบบรูปปั้นที่มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลองและรูปแบบเชิงอุปมา ที่มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนทำการทดลองจริง

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ จำแนกเป็นรูปแบบข้อความ ซึ่งเป็นการใช้ข้อความในการอธิบายย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน เป็นต้น

บุช (Bush. 1986 : 19) ได้แบ่งรูปแบบของการจัดการศึกษาออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบปกติ (Formal Model)
2. รูปแบบประชาธิปไตย (Democratic Model)
3. รูปแบบทางการเมือง (Political Model)
4. รูปแบบจิตวิสัย (Subjective Model)
5. รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Model)

คีฟส์ (Keeves. 1988 : 561-565) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปแบบเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน เป็นต้น

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิหรือรูปภาพเพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นต้น

3. Mathematic Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภตินี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยา ศีรษะศาสตร์และการบริหารการศึกษา

4. Casual Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์แบบ Path Analysis โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า ประเภทของรูปแบบนั้น สามารถดำเนินการได้หลายประเภท ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ หรือตามเป้าหมายที่กำหนด

องค์ประกอบของรูปแบบ

บุช (Bush. 1986 : 19) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของรูปแบบที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณารูปแบบขององค์การทางการศึกษาประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. เป้าหมาย
2. โครงสร้างองค์การ
3. สภาพแวดล้อม
4. ภาวะผู้นำ

กิบสัน อิวานเซวิช และดอนเนลลี่ (Gibson, Ivancevich and Donnelyl. 1997 : 20-21) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. สถาบัน (Institution) เป็นระบบของสังคมที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นแนวทางและมีการนำเอาแนวปฏิบัติมาใช้อย่างสม่ำเสมอ หน่วยย่อยของสถาบันแบ่งออกเป็นบทบาท (Role) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งบทบาทจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของบุคคล ในบทบาทนั้นจะหมายถึง ลักษณะของตำแหน่งหน้าที่และสภาพซึ่งอยู่ภายใต้สถาบันและเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้สวมบทบาทในส่วนของความคาดหวังเป็นเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานของสังคมหรือสถาบันที่มุ่งหวังจะได้รับจากผู้สวมบทบาท บทบาทที่สมบูรณ์ควรกำหนดความสัมพันธ์กับบทบาทอื่น ๆ ภายในสถาบัน แนวคิดนี้เองทำให้การกำหนดงานในแต่ละหน้าที่เป็นไปในรูปของการจัดลำดับขั้นตอนโดยกำหนดให้บทบาทหนึ่งมีบทบาทต่อเนื่องไปกับอีกบทบาทหนึ่งต่อไปเรื่อย ๆ จนทำให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคคล (Individual) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสังคม สถาบันจะดำเนินการไม่ได้หากไม่มีองค์ประกอบด้านบุคคล ซึ่งมีส่วนประกอบย่อยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถาบัน ประกอบด้วย บุคลิกภาพ (Personality) และความต้องการ (Need Disposition) บุคลิกภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อการวางตัว การสวมบทบาทและความต้องการในการทำงานในส่วนของความ

ต้องการเป็นแนวโน้มในการพยายามทำตัวให้เหมาะสมและปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่แน่นอนของแต่ละคนโดยมีความคาดหวังบนพื้นฐานในการแสดงออก

สรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับการศึกษาว่าต้องการทำนายปรากฏการณ์ด้านใด เรื่องอะไร แล้วจึงเลือกใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ต้องการ

การพัฒนารูปแบบ

วิลเลอร์ (Willer. 1986 : 83) กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบว่า การพัฒนารูปแบบอาจมีขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปแต่โดยทั่วไปอาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสร้างรูปแบบและการสรรหาความเที่ยงตรงของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ

จากการศึกษาการพัฒนารูปแบบของหน่วยงานหรือนักวิชาการพบว่า การพัฒนารูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ เช่น

สุทัศน์ ขอบคำ (2540 : 14-15) ได้พัฒนารูปแบบเรื่อง รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาทฤษฎี ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาทฤษฎีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา 2) ศึกษาสภาพการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่จังหวัด 3) ศึกษาแนวคิดการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่จังหวัดของผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการ 4) รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของต่างประเทศ และ 5) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่มีต่อการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่จังหวัด และขั้นตอนที่ 2 ขั้นการพัฒนาเป็นการนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่หนึ่งมาสังเคราะห์สร้างรูปแบบจำลองการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ประกอบด้วย 1) สร้างรูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา 2) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบที่สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญ 3) ปรับปรุงรูปแบบ 4) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ และ 5) ปรับปรุงรูปแบบ

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการสร้างหรือปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานขององค์การ หน่วยงาน สาระหรือองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องที่ต้องการศึกษาที่แสดงถึงแนวความคิด วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นด้วยกระบวนการศึกษาหลักการแนวความคิด ทฤษฎี การสังเคราะห์ การสร้างรูปแบบการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือการตรวจสอบรูปแบบและการนำเสนอรูปแบบ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการศึกษาและสำรวจข้อมูลขั้นต้น ขั้นการสร้างรูปแบบจำลองขั้นการพัฒนาแบบ ขั้นตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบและขั้นสรุปและนำเสนอรูปแบบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

อีริคสัน (Erikson. 1980 : 131-153) ได้ทำการศึกษาวิจัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่มีความศรัทธาเชื่อมั่นต่อศาสนา มักจะยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนานั้น ๆ ด้วยการแสดงออกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง จะมีผลกระทบต่อบุตรหลานที่มีอายุช่วงวัยรุ่น เกิดการซึมซับนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่ดี สะอาด เลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้น และเป็นผลกระทบโดยตรงในการนำไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาของวัยรุ่นในครอบครัวนั้น ๆ

ซูลซ์ (Schulze. 1987 : 98) ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้เทคนิคแม่แบบและวิธีการสอนที่มีต่อพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนอนุบาลและนักเรียน เกรด 2 ของโรงเรียนในเมืองแบนติเมอร์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 60 คน โดยใช้ 4 วิธีในการศึกษา ประกอบด้วย วิธีที่ 1 ให้เพื่อนเป็นตัวแบบและให้ครูอธิบายตามตัวแบบ วิธีที่ 2 ใช้หุ่นเชิดเป็นตัวแบบและครูอธิบายตามตัวแบบ วิธีที่ 3 ให้เพื่อนแสดงแบบและครูสอนโดยตรง และวิธีที่ 4 ใช้หุ่นเชิดเป็นตัวแบบและครูสอนโดยตรง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ครูสอนโดยตรงมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ครูอธิบายตามตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และนักเรียนกลุ่มที่ใช้หุ่นเชิดมีความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ให้เพื่อนแสดงแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แกรนด์มอนท์ (Grandmont. 2002 : 63) ได้วิจัยเรื่อง การฝึกฝนระเบียบวินัยโดยใช้ระบบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า การบีบบังคับแม้จะเป็นวิธีการในการฝึกวินัยในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ โดยครูจะต้องใช้ความเด็ดขาดเป็นหลักในการฝึกก็ตาม แต่การฝึกความรับผิดชอบครูจะต้องวิจัยหารูปแบบ แนวทาง และมีการสร้างสถานการณ์จริงเพื่อฝึกนักเรียน โดยยึดหลักการให้กำลังใจแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ รู้ปกครองตนเองจนทำให้มีความเคารพตนเอง มีความรับผิดชอบในชั้นเรียนสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นเป็นผลมาจากครูและผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและการดูแลปกครอง ตลอดจนการจัดการบริหารในชั้นเรียนต่อไป

งานวิจัยในประเทศ

ชมเชย ทองชุม (2547) ได้ศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนบ้านนาสามัคคี อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การประเมินพฤติกรรมนักเรียนมีระดับค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกรายการ มีค่าระดับคะแนนอยู่ในระดับดีมาก การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ มีระเบียบวินัย มีความประหยัด และเป็นผู้มีความกตัญญูได้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

สุเทพ พันธุ์โสลี (2550) ได้ศึกษา บทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า บทบาทของครูในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันและครูที่มีประสบการณ์ต่างกันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วรรณกนก ทองแดง (2551) ได้ศึกษา บทบาทของครูผู้สอนในการสร้างเสริมจริยธรรมของนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอกะบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง พบว่า ครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างเสริมจริยธรรมของนักเรียนทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ครู

ที่มีประสบการณ์ ในการสอน 11- 20 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-10 ปี และ 20 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ยุพิน ป่าตาล (2553) ได้ศึกษา การปฏิบัติตามบทบาทครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลการปฏิบัติตามบทบาทของครูที่มีเพศต่างกัน ทั้งครูผู้ชายและครูผู้หญิงในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความประหยัด และด้านความซื่อสัตย์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากที่กล่าวมาแล้วนั้น แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรม เริ่มจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาทุกระดับ โดยบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ซึ่งจะต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยการส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี